

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Навчально-науковий інститут фізико - технічних та комп'ютерних наук
Кафедра термоелектрики та медичної фізики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Директор навчально-наукового інституту
фізико-технічних та комп'ютерних наук

Олег АНГЕЛЬСЬКИЙ

серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Патентознавство та захист інтелектуальної власності

(вибіркова)

Освітньо-професійна програма Прикладна фізика та наноматеріали

Спеціальність 105 Прикладна фізика та наноматеріали

Галузь знань 10 Природничі науки

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Навчально-науковий інститут фізико-технічних та комп'ютерних наук

Мова навчання Українська

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Патентознавство та захист інтелектуальної власності» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Прикладна фізика та наноматеріали» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 105 Прикладна фізика та наноматеріали галузі знань 10 Природничі науки, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (Протокол № 6 від «26» травня 2022 року).

Розробник:

Микитюк Павло Дмитрович, асистент, кандидат фізико-математичних наук.

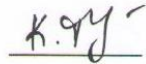
Викладач:

Микитюк Павло Дмитрович, асистент, кандидат фізико-математичних наук.

Погоджено з гарантом ОП і затверджено на засіданні кафедри термоелектрики та медичної фізики ННІФТКН ЧНУ імені Юрія Федьковича

Протокол № 1 від 09 серпня 2024 року

В.о. завідувача кафедри

Кобилянський Р.Р.

Схвалено методичною радою ННІФТКН

Протокол № 1 від 09 серпня 2024 року

Голова методичної ради ННІФТКН

Козярський І.П.

Пояснювальна записка

Мета навчальної дисципліни: сформувати у здобувача вищої освіти (далі здобувач) знання про інтелектуальну власність (ІВ) та її види, історію її виникнення і сферу застосування, принципи і методи авторського і патентного права, загальні положення державної системи патентного права та патентно-ліцензійну діяльність; навчити здобувача освіти виконувати патентно-інформаційні дослідження для визначення рівня техніки і прогнозування її розвитку, виявляти об'єкти права інтелектуальної власності (ОПІВ), дати розуміння таких понять як права та обов'язки власників охоронних документів на об'єкти права інтелектуальної власності.

Пререквізити. Для ефективного засвоєння даної дисципліни будуть корисні знання, отримані студентом при вивченні дисциплін, передбачених ОПІ «Прикладна фізика та наноматеріали» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, зокрема «Основи наукових досліджень», «Патентознавство та захист інтелектуальної власності». У подальшому знання дисципліни будуть корисні для якісного засвоєння матеріалу з курсів «Теорія електричних кіл» та «Фізичні основи електроніки».

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

- формування та розширення світогляду здобувача в області здійснення винахідницької діяльності, її документального супроводження в рамках діючого законодавства України та захисту прав інтелектуальної власності кожного науковця-винахідника;
- розуміння соціо-культурного значення процесів законодавчого упорядкування дій творців об'єктів права Інтелектуальної власності -винахідників з метою захисту їх прав в галузі авторства та взаємних обов'язків держави, винахідників і споживачів продуктів інтелектуальної творчості;
- формування у здобувач зацікавленості в знаннях про: особливості організації патентно-правової діяльності в Україні і в інших країнах світу; роботу законодавчої бази щодо винахідницької діяльності та захисту прав винахідників; методологічні основи створення об'єктів прав інтелектуальної власності; методи та способи здійснення патентних досліджень; методи розв'язання винахідницьких завдань; особливості реалізації патентних прав в країні та за її межами тощо;
- розвиток здатності здобувача до самостійного здійснення інформаційного пошуку в галузі інтелектуальної діяльності, проведення патентної експертизи, розробки мінімально необхідного пакету документів для оформлення права інтелектуальної власності; застосування положень законодавства України для захисту власних прав винахідника.
- розвиток у здобувача вміння презентувати результати власного інформаційного пошуку та власних інтелектуальних ідей, а також надбання здобувачем навичок кваліфікованого ведення дискусії стосовно досліджуваних ним аспектів питань інтелектуальної власності;
- закладення у свідомість здобувача жаги до самостійного пошуку рішень поставлених задач, пов'язаних із тематикою курсу та формування розуміння постійної необхідності фахівця-винахідника у самовдосконаленні та підвищенні власної кваліфікації.

Результати навчання

Відповідно до освітньо-професійної програми «Прикладна фізика та наноматеріали», вивчення дисципліни «Патентознавство та захист інтелектуальної власності» сприяє формуванню у здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти таких **компетентностей**:

Загальні компетентності (ЗК)

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК5. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК6. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК7. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії.
- ЗК9. Здатність працювати автономно.

Фахові компетентності (ФК)

- ФК1. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних

проектів.

ФК2. Здатність брати участь у плануванні і виконанні експериментів та лабораторних досліджень властивостей фізичних систем, фізичних явищ і процесів, обробленні й презентації їхніх результатів.

ФК4. Здатність брати участь у впровадженні результатів досліджень та розробок.

ФК5. Здатність до постійного розвитку компетентностей у сфері прикладної фізики, інженерії та комп'ютерних технологій.

ФК7. Здатність використовувати методи і засоби теоретичного дослідження та математичного моделювання в професійній діяльності.

ФК8. Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні:

знати: основні поняття, принципи та структуру системи інтелектуальної власності; види об'єктів інтелектуальної власності та критерії їх патентоздатності; національні та міжнародні правові акти у сфері інтелектуальної власності; порядок подання заявки на об'єкти промислової власності та етапи експертизи; засоби захисту прав інтелектуальної власності у разі їх порушення;

вміти: здійснювати пошук та аналіз патентної інформації з використанням відповідних баз даних (наприклад, Espacenet, WIPO, Укрпатент); оформлювати заявки на об'єкти інтелектуальної власності з урахуванням вимог чинного законодавства; оцінювати патентну чистоту та новизну технічного рішення; застосовувати знання з патентного права в контексті фізичних досліджень, розробок і технічної документації; аргументовано обґрунтовувати доцільність патентування результатів науково-дослідної діяльності;

мати навички: підготовки патентної документації (опису, формули, креслень); роботи з нормативно-правовими джерелами у сфері інтелектуальної власності.

Вивчення даної навчальної дисципліни забезпечує досягнення здобувачем наступних **програмних результатів навчання (ПРН):**

ПРН1. Знати і розуміти сучасну фізику на рівні, достатньому для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем прикладної фізики.

ПРН2. Застосовувати сучасні математичні методи для побудови й аналізу математичних моделей фізичних процесів.

ПРН3. Застосовувати ефективні технології, інструменти та методи експериментального дослідження властивостей речовин і матеріалів, включаючи наноматеріали, при розв'язанні практичних проблем прикладної фізики.

ПРН4. Застосовувати фізичні, математичні та комп'ютерні моделі для дослідження фізичних явищ, розробки приладів і наукоємних технологій.

ПРН5. Вибирати ефективні методи та інструментальні засоби проведення досліджень у галузі прикладної фізики.

ПРН6. Відшуковувати необхідну науково-технічну інформацію в науковій літературі, електронних базах, інших джерелах, оцінювати надійність та релевантність інформації.

ПРН7. Класифікувати, аналізувати та інтерпретувати науково-технічну інформацію в галузі прикладної фізики

ПРН8. Вільно спілкуватися з професійних питань державною та англійською мовами усно та письмово.

ПРН9. Презентувати результати досліджень і розробок фахівцям і нефахівцям, аргументувати власну позицію.

ПРН10. Планувати й організовувати результативну професійну діяльність індивідуально і як член команди при розробці та реалізації наукових і прикладних проектів.

ПРН11. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.

ПРН11. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.

ПРН13. Оцінювати фінансові, матеріальні та інші витрати, пов'язані з реалізацією проектів у сфері прикладної фізики, соціальні, екологічні та інші потенційні наслідки реалізації проектів.

Опис змісту робочої програми навчальної дисципліни

Загальна інформація про розподіл годин

Назва навчальної дисциплін Патентознавство та захист інтелектуальної власності												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	Змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	5	3.0	90	4	30	-	-	-	60	-	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем навчальних занять	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Інтелектуальна власність та її види. Суб'єкти і об'єкти ІВ						
Тема 1. Історичний аспект виникнення патентознавства як науки. Виникнення патентознавства в Україні.	6	2	-	-	-	4
Тема 2. Види інтелектуальної власності. Видатні винахідники у світі та в Україні	6	2	-	-	-	4
Разом за ЗМ 1	12	4	-	-	-	8
Змістовий модуль 2. Система ІВ в Україні. Авторське право та суміжні права. Суб'єкти і об'єкти промислової ІВ. Набуття прав на ОІВ						
Тема 3. ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі». Авторське право і суміжні права.	6	2	-	-	-	4
Тема 4. Суб'єкти і об'єкти промислової інтелектуальної власності	8	2	-	-	-	6
Тема 5. Порядок оформлення прав на ОІВ промислової власності. Патентна документація	6	2	-	-	-	4
Тема 6. Виявлення винаходу, оформлення заявки на винахід (корисну модель). Порядок одержання патенту на винахід (корисну модель)	6	2	-	-	-	4
Тема 7. Порядок набуття прав на винаходи (корисні моделі), промисловий зразок, торгівельні марки тощо	6	2	-	-	-	4
Тема 8. Набуття прав на наукові відкриття і раціоналізаторські пропозиції	6	2	-	-	-	4
Разом за ЗМ 2	38	12	-	-	-	26
Змістовий модуль 3. Правові аспекти інтелектуальної власності						
Тема 9. Правова охорона інтелектуальної власності. Міжнародна правова охорона інтелектуальної власності	4	2	-	-	-	2
Тема 10. Договори у сфері інтелектуальної власності	10	4	-	-	-	6
Тема 11. Міжнародна правова охорона інтелектуальної власності	5	1	-	-	-	4
Разом за ЗМ 3	19	7	-	-	-	12
Змістовий модуль 4. Економіко-правові засади ОІВ промислової власності. Комерціалізація ОІВ						
Тема 12. Методи і види оцінки вартості прав на інтелектуальну власність	6	2	-	-	-	4
Тема 13. Передача авторського права	6	2	-	-	-	4
Тема 14. Ліцензійні договори та їх оформлення	6	2	-	-	-	4

Тема 15. Патентна діяльність	5	1	-	-	-	4
Разом за ЗМ 4	23	7	-	-	-	16
Усього годин	90	30	-	-	-	60

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми лекції
1.	Історичний аспект виникнення патентознавства як науки. Виникнення патентознавства в Україні.
2.	Види інтелектуальної власності. Видатні винахідники у світі та в Україні
3.	ЗУ «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі». Авторське право і суміжні права.
4.	Суб'єкти і об'єкти промислової інтелектуальної власності
5.	Порядок оформлення прав на ОІВ промислової власності. Патентна документація
6.	Виявлення винаходу, оформлення заявки на винахід (корисну модель). Порядок одержання патенту на винахід (корисну модель)
7.	Порядок набуття прав на винаходи (корисні моделі), промисловий зразок, торгівельні марки тощо
8.	Набуття прав на наукові відкриття і раціоналізаторські пропозиції
9.	Правова охорона інтелектуальної власності. Міжнародна правова охорона інтелектуальної власності
10.	Договори у сфері інтелектуальної власності
11.	Міжнародна правова охорона інтелектуальної власності
12.	Методи і види оцінки вартості прав на інтелектуальну власність
13.	Передача авторського права
14.	Ліцензійні договори та їх оформлення
15.	Патентна діяльність

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Завдання для самостійної роботи (види роботи)
1.	Виникнення, становлення і розвиток інтелектуальної власності в Україні. Система органів управління в сфері охорони прав на об'єкти інтелектуальної власності
2.	Патентні дослідження та їх роль в розвитку науково-технічного прогресу. Основні положення і порядок проведення патентних досліджень (ДСТУ-3575-97)
3.	Оформлення винаходу (корисної моделі). Експертиза заявки на винахід (корисну модель). Процедура одержання європейського патенту
4.	Порядок одержання патенту на промисловий зразок. Експертиза заявки на промисловий зразок. Припинення дії патенту та визнання його недійсним
5.	Правова охорона комерційної таємниці. Ознаки комерційної таємниці. Основні права власника таємниці.
6.	Правова охорона відкриття, раціоналізаторської пропозиції фірмового найменування. Суб'єкти і об'єкти прав. Відмінності ознак торгової марки від ознак фірмового найменування
7.	Авторське право. Вільне використання творів. Право на авторську винагороду
8.	Механізм комерціалізації прав на об'єкти інтелектуальної власності. Інтелектуальна власність у господарській діяльності

Протягом семестру здобувачі самостійно вивчають та підготовлюють конспект із чотирьох тем (по дві теми на кожен модуль на вибір здобувача із загального переліку), що стосуються окремих питань із тем дисципліни. Кожен здобувач має в індивідуальному порядку захистити ці теми, подавши викладачу відповідну презентацію.

Контроль виконання завдань, винесених на самостійне опрацювання проводиться в рамках модульного контролю. Бали за цю роботу входять у загальну кількість балів за конкретний модуль.

Методи навчання

Методи навчання:

лекції: проблемний виклад, частково-пошукові та дослідницькі методи, презентації, бесіди і дискусії; для покращення викладання лекційного матеріалу передбачено використання

кожним здобувачем під час лекцій дидактичних засобів навчання (слайдів або плакатів та роздавального матеріалу); передбачена постановка проблемних питань при викладанні матеріалу з кожної теми, максимальне використання статистичних даних та наукової літератури.

самостійна робота студентів передбачає: конспектування лекційного матеріалу; вивчення теоретичного матеріалу лекційних занять та опрацювання літературних джерел, рекомендованих цією програмою.

Інтерактивні методи навчання: застосуванням електронних мультимедійних комплексів навчальних дисциплін та ресурсів, а також платформи для дистанційного навчання Moodle (<https://moodle.chnu.edu.ua>).

Форми навчальних занять: лекції, самостійна робота, консультації.

Система контролю та оцінювання

Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень застосовуємо методи усного і письмового контролю, зокрема такі **засоби оцінювання** та демонстрування результатів навчання:

- *засоби усного контролю:* індивідуальне опитування, фронтальне опитування, презентації результатів виконаних завдань;
- *засоби письмового контролю:* контрольні роботи, тестування, самостійні роботи;
- *засоби самоконтролю:* уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

У разі проведення навчального процесу та оцінювання у дистанційній формі використовуються засоби Moodle (у тому числі тестування; <https://moodle.chnu.edu.ua>).

Система оцінювання знань є накопичувальною (складається із суми балів за різними видами здійсненого контролю).

Форми контролю

Основними формами поточного контролю є:

- усні відповіді студентів;
- виконання тестових завдань з метою перевірки рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- виконання модульної контрольної роботи.

Зазначені форми контролю на лекційних заняттях є обов'язковими для всіх студентів. Форма підсумкового контролю – залік.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю

Критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів за результатами поточного контролю є:

- Знання теоретичного матеріалу
- Практичні навички
- Самостійність і критичне мислення
- Якість виконання завдань
- Активність на заняттях
- Дотримання термінів виконання завдань
- Академічна доброчесність

Розподіл балів, які отримують студенти за модулі

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)					
Змістовий модуль №1	Змістовий модуль №2	Змістовий модуль №3	Змістовий модуль №4	Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів

T1, T2	T3, T4, T5, T6, T7, T8	T9, T10, T11	T12, T13, T14, T15		
15	15	15	15	40	100

T1, T2, T3, T4, T5, T6, T7, T8, T9, T10, T11, T12, T13, T14, T15 – теми змістових модулів.

Критерії підсумкового оцінювання результатів навчання студентів з навчальної дисципліни

Критерієм підсумкового оцінювання є досягнення студентом певних знань передбаченим результатом навчання, коли студент опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни.

На залік виносяться питання теоретичних знань студентів з навчальної дисципліни у формі тестів.

Поточне тестування оцінює рівень засвоєння матеріалу змістових модулів, які входять до відповідного модуля. Максимальна кількість балів, які може отримати здобувач за результатами тестувань, складає 60.

При нарахуванні балів враховується якість та глибина вивчення матеріалу, якість підготовки презентації, ступінь участі здобувача у доповіді, точність та обґрунтованість відповідей на питання, оцінюється рівень засвоєння здобувачем розділів і питань курсу, які визначені для самостійного вивчення. Оцінювання проводиться шляхом перевірки самостійно складеного конспекту теми чи наданої презентації та опитування здобувача. При бажанні здобувач може захистити підготовлену тему прилюдно в аудиторії, що також враховується при нарахуванні балів. За складову «Відвідування аудиторних занять» бали не нараховуються взагалі, якщо здобувач не відвідував більш 50% занять у модулі з неповажних причин. Максимальна сума балів, яку може набрати здобувач за відвідування протягом модулю, складає 8 (за умови відвідування всіх занять).

За активність роботи в аудиторії кожен здобувач може отримати до 12 балів. Бали нараховуються в індивідуальному порядку на розсуд викладача. При нарахуванні балів враховується ступінь участі здобувача в обговореннях групових завдань представлених його колегами, бажання здобувача прилюдно захищати самостійно підготовлені теми. Участь у дискусіях, що можуть виникати в аудиторії.

Якщо здобувач (за бажанням) підготував доповідь за окремими питанням із тематики дисципліни і зробив доповідь перед аудиторією то він може додатково отримати до 10 балів за одну доповідь.

При своєчасному отриманні оцінки за обидва модулі здобувач має можливість отримати екзаменаційну оцінку автоматично. Вона вираховується як середньоарифметична за обидва модулі.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Рейтингова оцінка з дисципліни	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	Залік за національною шкалою
90-100	A	5 (відмінно)	Зараховано
80-89	B	4 (добре)	
70-79	C	4 (добре)	
60-69	D	3 (задовільно)	
50-59	E	3 (задовільно)	
35-49	Fx	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	Не зараховано
1-34	F	2 (незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання	

Критерії підсумкової оцінки як показника результатів вивчення навчальної дисципліни

Згідно шкали ЄКТС загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового контролю (залік).

Таким чином знання студентів оцінюється за такими критеріями:

«А» 90-100 балів ставиться у разі, якщо студент:	– постійно готувався до занять та згідно з програмою дисципліни; – глибоко та всебічно розкривав зміст питань; – показав уміння формулювати висновки, узагальнювати та аналізувати навчальний матеріал; – показав уміння вільно виконувати завдання; – належним чином виконував завдання для самостійної роботи; – виконав завдання модульного контролю або допускав при усних відповідях та тестуванні окремі незначні неточності.
«В» 80-89 балів ставиться у разі, якщо студент:	– розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань; – робив узагальнення та висновки з окремих питань; – виконував завдання для самостійної роботи; – виконав завдання модульного контролю, але недостатньо використовував додаткову літературу; – при усних відповідях не досить повно і аргументовано викладав матеріал, а при тестуванні мали місце окремі неточності; – не проявив творчий підхід до виконання індивідуальних завдань та наукових повідомлень.
«С» 70-79 балів ставиться у разі, якщо студент:	– розкривав згідно з програмою дисципліни зміст питань; – виконував завдання для самостійної роботи; – виконав завдання модульного контролю, але допускав окремі неточності при усних відповідях, тестуванні; – не проявляв належної активності на лекційних заняттях, недостатньо використовував додаткову літературу.
«D» 60-69 ставиться у разі, якщо студент:	– відповідав на окремі питання, які обговорювалися; – формулював висновки з окремих питань; – виконував завдання для самостійної роботи; – виконав завдання модульного контролю, але допускав окремі неточності; – не проявляв належної старанності при виконанні завдань для самостійної роботи; – недостатньо використовував додаткову літературу; – виконав не всі завдання для самостійної роботи.
«E» 50-59 балів ставиться у разі, якщо студент:	– відповідав на окремі питання, які обговорювалися; – виконував окремі завдання для самостійної роботи; – виконав завдання модульного контролю, але допускав неточності при усних відповідях (будуючи свою відповідь на звичайному повторенні навчального матеріалу без його осмислення), тестуванні; – не проявляв належної старанності при виконанні завдань для самостійної роботи; – недостатньо використовував основну та додаткову літературу; – не належним чином виконував індивідуальні завдання.

«Fх» 35-49 балів ставиться у разі, якщо студент:	– поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях; – поверхнево ознайомився з рекомендованою літературою; – частково виконав завдання для самостійної роботи; – допускав принципові помилки під час виконання завдань; – не виконав завдання модульного контролю.
«F» 1-34 балів ставиться у разі, якщо студент:	– поверхнево розкривав зміст питань, які розглядалися; – допускав суттєві помилки при усних та письмових відповідях, тестуванні; – поверхнево ознайомився з рекомендованою літературою; – не виконав завдання для самостійної роботи; – на підсумковому занятті не вміє відтворити зміст окремих питань, передбачених програмою дисципліни; – не виконав завдання модульного контролю.

Перелік питань для самоконтролю та контролю навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

Питання для поточного контролю

Модуль 1

1. Дати визначення поняття «інтелектуальна власність». Хто вперше ввів це поняття.
2. У чому полягає відмінність між особистими немайновими та майновими правами інтелектуальної власності?
3. Які основні етапи становлення патентного права у світі?
4. Як виникло патентознавство як окрема галузь знань?
5. Назвіть ключові міжнародні документи у сфері охорони інтелектуальної власності (наприклад, Паризька конвенція, Бернська конвенція, Договір РСТ тощо).
6. На які основні види поділяється інтелектуальна власність згідно з міжнародною класифікацією?
7. Що таке авторське право і як воно співвідноситься з патентним правом?
8. Дайте визначення винаходу, корисної моделі та промислового зразка. У чому між ними різниця?
9. Назвіть приклади нематеріальних активів, які належать до об'єктів інтелектуальної власності.
10. Хто з вчених чи винахідників зробив значний внесок у розвиток патентної системи?
11. Назвіть видатних українських винахідників та опишіть їхні досягнення.
12. Як змінився підхід до охорони інтелектуальної власності з розвитком цифрових технологій?
13. Яке значення має інтелектуальна власність у науково-технічному прогресі?
14. Чим відрізняється національна патентна система від міжнародної?
15. Чому важливо вивчати патентознавство майбутнім фахівцям з прикладної фізики?

Модуль 2

1. Вкажіть всі об'єкти права інтелектуальної власності.
2. Назвіть хто може бути суб'єктом права інтелектуальної власності?
3. Вкажіть відмінність між об'єктом і суб'єктом права інтелектуальної власності.
4. Що таке об'єкти авторського права?
5. Що таке промислова власність?
6. Що може бути об'єктом винахідництва?
7. Які існують види технічних рішень?
8. Які види промислової власності захищаються законом в Україні?
9. Які терміни дії патентів в Україні?
10. Перелічіть об'єкти винаходів.
11. Вкажіть об'єкти винахідницької діяльності в термоелектриці.

12. Вкажіть ознаки корисної моделі.
13. Вкажіть відмінність між винаходом і корисною моделлю.
14. Назвати перелік документів заявки на винахід.
15. Чи можна подати заявку на винахід в електронному вигляді?
16. Чи можна подавати заявку на винахід на іноземній мові?
17. Пояснити суть поняття «заявка на винахід».
18. У якій системі одиниць роблять умовні позначення в матеріалах заявки на винахід?
19. На якій мові оформляються матеріали заявки?
20. Дати визначення формули винаходу. Що визначає формула винаходу?
21. Яке призначення формули винаходу?
22. Чим відрізняється обмежувальна і відмітна частина формули винаходу.
23. З яких частин складається формула винаходу?
24. Чим відрізняється одноланкова формула винаходу від багатоланкової.
25. Що розуміють під МПК?
26. Які розділи включає в себе структура опису заявки? З якою метою складають реферат винаходу?
27. Перелічіть документи, що входять до складу заявки на модель.
28. В чому суть методів пошуку технічних рішень: Метод проб і помилок; метод і списки контрольних питань.
29. В чому суть методів пошуку технічних рішень: Метод морфологічного аналізу. Метод функціонально-вартісного аналізу.
30. Назвіть етапи проведення патентного пошуку.
31. Укажіть регламент і види патентних досліджень.
32. Що таке глибина і широта пошуку?
33. Укажіть права та обов'язки патентовласника.
34. Дати визначення поняття «Винахід».
35. Що розуміють під секретним і службовим винаходом? Кому вони належать?
36. Назвати терміни дії патентів в Україні.
37. Що таке формальна експертиза заявки на винахід?
38. При якій експертизі перевіряється відповідність заявки винаходу умовам патентоздатності?
39. Перелічіть розділи опису в заявці на винахід.
40. Роль і значення прототипу технічного рішення при складанні заявки на винахід. Як визначається новизна технічного рішення винаходу?
41. Що таке істотна ознака винаходу і винахідницький рівень.
42. Порядок подання та розгляду заяв на раціоналізаторські пропозиції.
43. Вкажіть термін дії авторських прав авторів винаходів, промислових зразків і корисних моделей.
44. У чому відмінність між патентом і авторським свідоцтвом.
45. Вид промислової власності, що відображає процес виконання дій над матеріальними об'єктами.
46. Процедура патентування в Україні. Типові ознаки пристрою, як об'єкту технічної творчості.
47. Пояснити суть кваліфікаційної експертизи матеріалів заявки на винахід.
48. Чим відрізняється формальна експертиза матеріалів заявки на винахід від кваліфікаційної експертизи?
49. Що розуміють під пріоритетом у подачі заявки на винахід?
50. Чи обов'язковий у матеріалах заявки на винахід (корисну модель) договір про творчий доробок.
51. Назвіть державний орган, що здійснює реєстрацію патентних прав в Україні.
52. Які функції виконує Укрпатент?
53. Назвіть умови патентоспроможності.
54. Що може бути об'єктом корисної моделі?
55. Що розуміють під промисловим зразком?
56. Що може бути об'єктом промислового знаку?
57. Який Закон України визначає такий ОІВ, як «Конструювання напівпровідникового

- виробу»?
58. Які об'єкти відносяться до сорту рослин?
 59. Дати визначення породи тварин.
 60. Що визначає географічне зазначення?
 61. Що розуміють під торговою маркою?
 62. Якими правами інтелектуальної власності володіють власники торгових марок?
 63. Скількима торговими марками може володіти фізична особа?
 64. Чим регулюються правовідносини в раціоналізаторстві?
 65. Назвіть критерії охороноздатності раціоналізаторської пропозиції (РП).
 66. Чим регулюються життєві цикли РП?
 67. Особливості поняття «новизна» для РП і патенту.
 68. Що розуміють під пріоритетом у подачі заявки на винахід?
 69. Назвіть права та обов'язки патентовласника.
 70. Чи може власник патенту передати його в спадок?
 71. У чому суть поняття «пріоритет» для ОІВ?
 72. Хто може відмінити патент на винахід?
 73. Чим визначається термін дії секретного патенту на винахід?
 74. Що розуміють під інноваційним процесом ?
 75. Назвати відмінні ознаки нематеріальних активів.
 76. Що розуміють під поняттям «товар»?
 77. Назвати основні характеристики товару.
 78. Пояснити поняття «користь» як характеристику товару.
 79. Чим зумовлена рідкісність ОІВ як товару ?

Модуль 3

1. Які основні елементи становлять систему правової охорони інтелектуальної власності в Україні?
2. Які державні органи відповідають за охорону прав інтелектуальної власності в Україні?
3. Які нормативно-правові акти регулюють охорону інтелектуальної власності в Україні?
4. У чому полягає сутність охоронного документа (патенту, свідоцтва)?
5. Що таке термін дії патенту, і як його можна продовжити або припинити?
6. Які існують способи захисту прав інтелектуальної власності в судовому та адміністративному порядку?
7. Які міжнародні організації здійснюють координацію у сфері правової охорони інтелектуальної власності?
8. Яка роль Всесвітньої організації інтелектуальної власності (WIPO)?
9. Які міжнародні договори регулюють охорону прав інтелектуальної власності?
10. Як міжнародне право взаємодіє з національним у сфері захисту інтелектуальної власності?
11. У чому полягає процедура подання міжнародної патентної заявки за системою РСТ?
12. Що таке Женевський акт Гаазької угоди та як він стосується промислових зразків?
13. Які функції виконує Європейське патентне відомство (ЕРО)?
14. Що таке європейський патент і як здійснюється його валідація в країнах-учасниках?
15. Які існують переваги та недоліки міжнародного патентування?
16. Що таке Мадридська система міжнародної реєстрації знаків?
17. Яка роль Угоди ТРІПС у регулюванні міжнародної охорони ІВ?
18. Як забезпечується дотримання міжнародних норм ІВ в українському законодавстві?
19. Які є відмінності між національним та регіональним патентуванням?
20. Як впливають міжнародні зобов'язання на розвиток національної патентної системи?
21. Дати визначення поняття «Договір».
22. Назвати види договорів щодо реалізації ОІВ.
23. У якій формі може бути укладено договір?
24. Назвати істотні умови договору на реалізацію ОІВ.
25. Чим відрізняється договір про виконання НДР від підрядного договору?

Модуль 4

1. Для чого вводиться бухгалтерський облік ОІВ?

2. Хто може бути ліцензіаром?
3. Чим відрізняється ліцензіат від ліцензіара, які в них права?
4. Назвати види ліцензій.
5. Назвати види ліцензій.
6. Яка різниця між виключною і невиключною ліцензією?
7. У чому суть одиначної ліцензії?
8. Що розуміють під поняттям «Роялті»?
9. «Субліцензія» – що за поняття?
10. Чим відрізняється договір про передачу виключних майнових прав на ОІВ від ліцензійного договору?
11. Назвати види і методи оцінки вартості ОІВ.
12. Назвати види договорів щодо реалізації ОІВ.
13. У якій формі може бути укладено договір?
14. Назвати істотні умови договору на реалізацію ОІВ.
15. Кому належить відкриття, чи можна оформити на нього договір про реалізацію?
16. Порядок підготовки заявки на винахід в Інституті термоелектрики.

Перелік питань для самоконтролю та контролю навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни

1. Вкажіть усі об'єкти права інтелектуальної власності.
2. Назвіть хто може бути суб'єктом права інтелектуальної власності?
3. Вкажіть відмінність між об'єктом і суб'єктом права інтелектуальної власності.
4. Що таке об'єкти авторського права?
5. Що таке промислова власність?
6. Що може бути об'єктом винахідництва?
7. Які існують види технічних рішень?
8. Які види промислової власності захищаються законом в Україні?
9. Які терміни дії патентів в Україні?
10. Перелічіть об'єкти винаходів.
11. Вкажіть об'єкти винахідницької діяльності в термоелектриці.
12. Вкажіть ознаки корисної моделі.
13. Вкажіть відмінність між винаходом і корисною моделлю.
14. Назвати перелік документів заявки на винахід.
15. Чи можна подати заявку на винахід в електронному вигляді?
16. Чи можна подавати заявку на винахід на іноземній мові?
17. Пояснити суть поняття «заявка на винахід».
18. У якій системі одиниць роблять умовні позначення в матеріалах заявки на винахід?
19. На якій мові оформляються матеріали заявки?
20. Дати визначення формули винаходу. Що визначає формула винаходу?
21. Яке призначення формули винаходу ?
22. Чим відрізняється обмежувальна і відмітна частина формули винаходу
23. З яких частин складається формула винаходу?
24. Чим відрізняється одноланкова формула винаходу від багатоланкової.
25. Що розуміють під МПК ?
26. Які розділи включає в себе структура опису заявки ? З якою метою складають реферат винаходу?
27. Перелічіть документи, що входять до складу заявки на модель.
28. В чому суть методів пошуку технічних рішень: Метод проб і помилок; метод і списки контрольних питань.
29. В чому суть методів пошуку технічних рішень: Метод морфологічного аналізу. Метод функціонально-вартісного аналізу.
30. Назвіть етапи проведення патентного пошуку.
31. Укажіть регламент і види патентних досліджень.
32. Що таке глибина і широта пошуку?
33. Укажіть права та обов'язки патентовласника.
34. Дати визначення поняття «Винахід».

35. Що розуміють під секретним і службовим винаходом ? Кому вони належать ?
36. Назвати терміни дії патентів в Україні.
37. Що таке формальна експертиза заявки на винахід?
38. При якій експертизі перевіряється відповідність заявки винаходу умовам патентоздатності?
39. Перелічіть розділи опису в заявці на винахід.
40. Роль і значення прототипу технічного рішення при складанні заявки на винахід. Як визначається новизна технічного рішення винаходу.
41. Що таке істотна ознака винаходу і винахідницький рівень.
42. Порядок подання та розгляду заяв на раціоналізаторські пропозиції.
43. Вкажіть термін дії авторських прав авторів винаходів, промислових зразків і корисних моделей.
44. У чому відмінність між патентом і авторським свідоцтвом.
45. Вид промислової власності, що відображає процес виконання дій над матеріальними об'єктами.
46. Процедура патентування в Україні. Типові ознаки пристрою, як об'єкту технічної творчості.
47. Дати визначення поняття Інтелектуальна власність. Хто вперше ввів це поняття.
48. Пояснити суть кваліфікаційної експертизи матеріалів заявки на винахід.
49. Чим відрізняється формальна експертиза матеріалів заявки на винахід від кваліфікаційної експертизи?
50. Що розуміють під пріоритетом у подачі заявки на винахід?
51. Чи обов'язковий у матеріалах заявки на винахід (корисну модель) договір про творчий доробок.
52. Назвіть державний орган, що здійснює реєстрацію патентних прав в Україні.
53. Які функції виконує Укрпатент?
54. Назвіть умови патентоспроможності.
55. Що може бути об'єктом корисної моделі?
56. Що розуміють під промисловим зразком?
57. Що може бути об'єктом промислового знаку?
58. Який ЗУ визначає такий ОІВ, як «Конструювання напівпровідникового виробу»?
59. Які об'єкти відносяться до сорту рослин?
60. Дати визначення породи тварин.
61. Що визначає географічне зазначення?
62. Що розуміють під торговою маркою?
63. Якими правами інтелектуальної власності володіють власники торгових марок?
64. Скількома торговими марками може володіти фізична особа?
65. Чим регулюються правовідносини в раціоналізаторстві?
66. Назвіть критерії охороноздатності рацпропозиції (РП).
67. Чим регулюються життєві цикли РП?
68. Особливості поняття «новизна» для РП і патенту.
69. Що розуміють під пріоритетом у подачі заявки на винахід?
70. Назвіть права та обов'язки патентовласника.
71. Чи може власник патенту передати його в спадок?
72. У чому суть поняття «пріоритет» для ОІВ?
73. Хто може відмінити патент на винахід?
74. Чим визначається термін дії секретного патенту на винахід?
75. Що розуміють під інноваційним процесом?
76. Назвати відмінні ознаки нематеріальних активів.
77. Що розуміють під поняттям «товар»?
78. Назвати основні характеристики товару .
79. Пояснити поняття «користь» як характеристику товару.
80. Чим зумовлена рідкісність ОІВ як товару?
81. Для чого вводиться бухгалтерський облік ОІВ?
82. Дати визначення поняття «Договір».
83. Хто може бути ліцензіаром?

84. Чим відрізняється ліцензіат від ліцензіара, які в них права?
85. Назвати види ліцензій.
86. Назвати види договорів щодо реалізації ОІВ.
87. У якій формі може бути укладено договір?
88. Назвати істотні умови договору на реалізацію ОІВ.
89. Чим відрізняється договір про виконання НДР від підрядного договору?
90. Назвати види ліцензій.
91. Яка різниця між виключною і невиключною ліцензією?
92. У чому суть одиначної ліцензії?
93. Що розуміють під поняттям «Роялті»?
94. «Субліцензія» – що за поняття?
95. Чим відрізняється договір про передачу виключних майнових прав на ОІВ від ліцензійного договору?
96. Назвати види і методи оцінки вартості ОІВ.
97. Назвати види договорів щодо реалізації ОІВ.
98. У якій формі може бути укладено договір?
99. Назвати істотні умови договору на реалізацію ОІВ.
100. Кому належить відкриття, чи можна оформити на нього договір про реалізацію?

Зарахування результатів неформальної освіти

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол № 109 від 28 березня 2022 року) (<https://www.chnu.edu.ua/media/3aykf41y/polozhennia-pro-vzaiemodiiu-formalnoi-ta-neformalnoi-osvity.pdf>) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та/або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна література

1. Закон України «Про охорону прав на винаходи та корисні моделі», Відомості Верховної Ради, 1994, № 7 та 2002 р № 35, 256 С. (чинний).
2. Правила складання та подання заявки на винахід та заявки на корисну модель Наказ МОН України від 22.01.2001 р., № 22.
3. Інструкція про розгляд заявки та наміри здійснити патентування винаходу (корисної моделі) в іноземних державах. Наказ Держпатенту України від 22.05.1995 р. № 81.
4. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку нематеріальних активів. Наказ Міністерства фінансів України від 16.11.2009 р. № 1327.
5. Наказ ФДМУ від 25 квітня 2006 р №3162 Про затвердження порядку визначення оціночної вартості об'єктів права інтелектуальної власності.
6. Інтелектуальна власність: навч. посібник для студ. усіх спец./ Р. Ю. Кожушко [та ін.]; Київський нац. ун-т технологій та дизайну. Київ: КНУТД, 2014. 108 С.
7. Мікульонюк І. О. Основи інтелектуальної власності: навч. посібник/ І. О. Мікульонюк; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т". – К.: Ліра-К: Політехніка, 2008. – 232 С.
8. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: Підручник. 2-ге вид., стер. Київ: Знання, 2008. 431 с.
9. Дахно І.І. Право інтелектуальної власності: Навч. посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 278 с..
10. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / За ред. Ю.М. Капіци: Кол. авторів: Ю.М. Капіца, С.К. Ступак, В.П. Воробйова та ін. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2006. 1104 с.
11. Петров В.В. Патентознавство: підручник. К.: Алерта, 2021.
12. Циганков Д.В. Інтелектуальна власність: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2020.

13. Коваленко Т.Є. Право інтелектуальної власності України. К.: Юрінком Інтер, 2019.
14. Іванов С.М. Міжнародне право інтелектуальної власності. Харків: Право, 2022.
15. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 10.10.2024, № 4017-IX. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2023, № 57, ст.166.
16. Цивільний кодекс України (Книга IV – Право інтелектуальної власності). Ст. 418-508.

Додаткова література

1. WIPO Intellectual Property Handbook: Policy, Law and Use. Geneva: World Intellectual Property Organization, latest edition.
2. H. MacQueen, C. Waelde, G. Laurie. Contemporary Intellectual Property: Law and Policy. Oxford University Press, 2021.
3. Cornish, W. R., Llewelyn, D. Intellectual Property: Patents, Copyrights, Trademarks and Allied Rights. Sweet & Maxwell, 2019.
4. Офіційний сайт WIPO – <https://www.wipo.int>
5. Офіційний сайт Укрпатенту – <https://ukrpatent.org>
6. Приб Г.А. Патентознавство. Навч. посібник для дистанційного навчання. — К.: Університет «Україна», 2007.— 304 с
7. Право Інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України / За ред. Ю. М. Капіци: кол. авторів. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2006. 104 с.
8. Право Інтелектуальної власності: Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України / За ред. М.В. Паладія, Н.М. Мироненко, В.О. Жарова. Київ: Парламентське видавництво, 2006. 432 с.
9. Дахно І.І. Право інтелектуальної власності. Навч. Посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 278 с.
10. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій. Закон України, ВВР, 2006, № 45, 434 С.

Інформаційні ресурси

1. <https://moodle.chnu.edu.ua/enrol/index.php?id=2323>
2. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/31664>
3. <http://web.kpi.kharkov.ua/pgs/wp-content/uploads/sites/83/2019/02/2018-DOVIDNIK-z-patentoznavstva.pdf>

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

«Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» etichnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf

«Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» polozhennya-pro-zapobihannia-plahiatu_2024.pdf

Дотримання академічної доброчесності передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання не авторських ідей, розробок, тверджень, відомостей і т.п.;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної наукової діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- фабрикація – вигадання даних чи фактів, що використовуються в наукових дослідженнях;

- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються наукових досліджень.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (модульний контроль, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми.